

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 15.12.2025

§ 126

**Valtuustoaloite: Poikien koulumenestyksen ja hyvinvoinnin tukeminen Lahden perusopetuksessa**

632/00.01.01.03/2025

**Asian valmistelija / lisätietojen antaja**

palvelupäällikkö Saresma Kirsikka, p. 044 482 6409

**Päätös**

Päätösehdotus hyväksyttiin.

**Esittelijä**

kaupunginhallitus

**Päätösehdotus**

Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitetyksi.

**Perusteluosa / aiempi käsittely**

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 01.12.2025

§ 356

**Päätös**

Päätösehdotus hyväksyttiin.

**Esittelijä**

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

**Päätösehdotus**

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitetyksi.”

## Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 18.11.2025

§ 143

### Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

### Esittelijä

sivistysjohtaja Jämsén Virve

### Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

## Perusteluosa

### **Pro Lahden valtuustoryhmä 3.2.2025:**

”Taustaa:

Useat tutkimukset ja tilastot osoittavat, että pojat suoriutuvat koulussa keskimäärin heikommin kuin tytöt, erityisesti lukuaineissa. Esimerkiksi PISA-tutkimukset ovat jo pitkään osoittaneet, että suomalaispoikien lukutaito on merkittävästi heikompi kuin tyttöjen, mikä vaikuttaa heidän koulumenestykseensä ja jatko-opintomahdollisuuksiinsa. Lisäksi THL:n kouluterveyskyselyt ovat toistuvasti tuoneet esiin, että pojilla on suurempi riski koulumotivaation laskuun ja ulkopuolisuuden kokemuksiin kouluyhteisössä.

Erityisesti seuraavat tekijät ovat merkittäviä:

- Poikien lukutaito ja kirjoittamisen taidot ovat keskimäärin heikompia kuin tyttöjen, mikä vaikuttaa oppimiseen monilla muillakin oppitunneilla.
- Poikien keskimääräinen kouluviihtyvyys ja opiskelumotivaatio ovat matalampia, ja heillä on suurempi riski päätyä koulupudokkaiksi.
- Opetuksen yksilöllistäminen ei aina huomioi sukupuolten erilaisia oppimistyyplejä ja kiinnostuksen kohteita.

Ehdotus:

Lahden kaupungin tulee ryhtyä toimenpiteisiin poikien koulumenestyksen ja hyvinvoinnin parantamiseksi perusopetuksessa.

Esitämme, että:

## 1. Lukutaidon vahvistamisohjelma

- Lisätään poikien lukutaitoa tukevia hankkeita, kuten koulujen ja kirjastojen yhteistyötä sekä kohdennettuja lukemiseen kannustavia ohjelmia.
- Hyödynnetään tutkimustietoa siitä, miten lukemisen kiinnostavuutta voi lisätä poikien keskuudessa (esim. pelillisyyys, tietokirjallisuuden hyödyntäminen, äänikirjat).

## 2. Motivaation ja opetuksen yksilöllistäminen

- Selvitetään mahdollisuudet tarjota vaihtoehtoisia opetusmenetelmiä, jotka tukevat erityisesti poikien oppimista ja koulussa viihtymistä.
- Mahdollistetaan liikunnallisemmat ja toiminnallisemmat oppimismenetelmät niille oppilaille, jotka hyötyvät niistä enemmän.

## 3. Poikien hyvinvoinnin tukeminen kouluyhteisössä

- Kehitetään koulupsykologien ja kuraattorien toimintamalleja siten, että ne tavoittavat paremmin myös ne pojat, jotka eivät aktiivisesti hakeudu avun piiriin.
- Lisätään roolimalleja kouluympäristöön, esimerkiksi kannustamalla enemmän miehiä hakeutumaan opetus- ja kasvatusaloille.

#### 4. Kokeiluhanke ja seurantamittarit

- Käynnistetään Lahdessa kokeiluhanke, jossa edellä mainittuja toimenpiteitä pilotoidaan muutamassa koulussa.
- Laaditaan selkeät mittarit, joilla seurataan poikien koulumenestyksen, viihtyvyyden ja jatko-opintokelpoisuuden kehitystä.

#### Johtopäätös:

Tavoitteena on, että Lahden kaupunki toimii edelläkävijänä poikien koulumenestyksen tukemisessa ja luo mallin, joka voi toimia myös laajemmin valtakunnallisena esimerkkinä. Panostamalla poikien koulunkäyntiin ajoissa vähennetään tulevaisuuden syrjäytymisriskejä ja parannetaan Lahden nuorten miesten koulutus- ja työllistymismahdollisuuksia.

Esitämme, että Lahden kaupunginvaltuusto ryhtyy toimiin tämän aloitteen mukaisesti ja selvittää mahdollisuudet toteuttaa ehdotetut toimenpiteet kaupungin perusopetuksessa.”

#### **Lausunto valtuustoaloitteeseen:**

”Poikien lukutaito ja kirjoittamisen taidot ovat keskimäärin heikompia kuin tyttöjen, mikä vaikuttaa oppimiseen monilla muillakin oppitunneilla. Poikien keskimääräinen kouluviihtyvyys ja opiskelumotivaatio ovat matalampia, ja heillä on suurempi riski päätyä koulupudokkaiksi. Opetuksen yksilöllistäminen ei aina huomioi sukupuolten

erilaisia oppimistyyliä ja kiinnostuksen kohteita.” Tämän johdosta valtuustoaloitteessa esitetään, että Lahden kaupungin tulee ryhtyä toimenpiteisiin poikien koulumenestyksen ja hyvinvoinnin parantamiseksi perusopetuksessa.

Valtakunnallisesti koottujen tilastojen perusteella on todettavissa, että tytöt suoriutuvat peruskoulusta poikia paremmilla keskiarvoilla. Lukuvuonna 2023–2024 peruskoulunsa päättäneiden tyttöjen päättötodistuksen keskiarvo oli keskimäärin 8,25, kun pojilla vastaava luku oli 7,69. Vuoden 2022 Pisa-tutkimuksen mukaan tytöt saavuttivat paremmat Pisa-tulokset lukutaidossa ja luonnontieteissä. Luonnontieteissä tyttöjen ja poikien välinen osaamisero on Suomessa OECD-maiden suurin. Toisaalta taas ylioppilaskirjoituksissa englannin ja pitkän matematiikan ylioppilaskokeissa miehet pärjäävät tyypillisesti naisia paremmin. Tutkimustulosten perusteella kyseessä ei ole pelkästään lahtelainen ilmiö. Havainnot poikien ja tyttöjen koulumenestyksen eroista ovat olleetkin usean tutkimuksen kohteena viime vuosina.

Vaikka tytöt menestyvätkin keskimääräisesti poikia paremmin koulussa, on poikien suhtautuminen omaan suoriutumiseensa tutkimustulosten mukaan positiivisempaa. Yläkouluikäiset tytöt kokevat useammin vaikeuksia esimerkiksi kirjoittamisessa, lukemisessa ja laskemisessa, selviää vuoden 2023 ja 2025 kouluterveyskyselyistä. Näin tytöt kokevat siitä huolimatta, että tyttöjen lukutaitoa mittaavat testit osoittavat heidän tuloksensa olevan poikiin nähden parempia. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (KARVI) keväällä 2024 toteuttaman tutkimuksen mukaan kuudesluokkalaisten pojat ja tytöt pärjäävät matematiikassa yhtä hyvin, mutta pojat luottavat omiin taitoihinsa enemmän kuin tytöt.

#### Mikä vaikutus asenteella on koulumotivaatioon ja koulumenestykseen?

Helsingin ja Tampereen yliopistojen valtakunnallisen arviointitutkimuksen tutkijat ovat pitkittäistutkimuksessa selvittäneet, miten yhdeksäsluokkalaisten oppilaiden osoittama osaaminen ja koulunkäyntiin liittyvät uskomukset ovat muuttuneet

vuodesta 2001 alkaen. Tuoreen tutkimuksen mukaan moni oppilas ei koe koulunkäyntiä ja koulussa opittavia asioita yhtä tärkeiksi kuin samojen koulujen oppilaat aikaisempina vuosina. Koulunkäyntiin liittyvät uskomukset ja asenteet ovat muuttuneet huomattavan paljon kielteisemmiksi vuonna 2017 tehtyyn vastaavaan arviointiin verrattuna. Erityisen paljon on voimistunut usko sattuman merkitykseen koulumenestystä selittävänä tekijänä. Näin ajattelevat aiempaa useammin erityisesti pojat. Osin selittävinä tekijöinä tähän on esitetty korona-ajan vaikutuksia sekä epävarmuutta tulevaisuudesta nykyisessä maailmantilanteessa. Tutkijoiden mukaan asennemuutokset näyttävät selittävän osaltaan myös sitä, miksi osaaminen on laskenut niin paljon. Tutkimuksessa havaitut muutokset ovat olleet pääosin hyvin samansuuntaisia kaikissa pitkittäisseurantaan osallistuneissa kouluissa oppilaiden sukupuolesta ja sosioekonomisesta taustasta riippumatta. Oppilaiden väliset erot ovat kasvaneet sekä osaamisessa että uskomuksissa. Miten valtakunnallinen muutos näyttäytyy lahtelaisille oppilaille tehdyssä kouluterveyskyselyssä?

#### Kouluterveyskyselyn tulokset Lahdessa

Kouluterveyskyselyn tulokset vuosilta 2023 ja 2025 osoittavat, että Lahden perusopetuksessa pojat menestyvät monilla koulumenestyksen ja hyvinvoinnin osa-alueilla heikommin kuin tytöt. Erot näkyvät alakoulun (4.–5. lk) ja yläkoulun (8.–9. lk) oppilaiden vastauksissa.

Alakoulussa (4.–5. lk) vuonna 2023 kouluinnostusta koki 43 % pojista ja 51 % tytöistä. Vuonna 2025 pojilla kouluinnostus nousi 47 %:iin, mutta tytöillä se laski 48 %:iin. Vaikka ero kaventui, tytöt ovat edelleen hieman innostuneempia koulusta. Koulu-uupumusta koki 37 % pojista ja 48 % tytöistä vuonna 2023, mikä kertoo tyttöjen suuremmasta kuormituksesta. Vuonna 2025 luvut laskivat molemmilla: pojista 34 % koki koulu-uupumusta ja tytöistä 45 %, sukupuolten välinen ero kuitenkin säilyi.

Oppilaiden keskinäinen viihtyvyys luokassa oli pojilla 53 % ja tytöillä 52 % vuonna 2023, ja vuonna 2025 molemmilla 55 %, mikä kertoo myönteisestä kehityksestä. Näiden kyselytulosten perusteella emme tunnista väitettä poikien heikommasta kouluviihtyvyydestä, sen sijaan kouluinnostuksesta löytyy pientä eroa. Kokemus mahdollisuudesta keskustella aikuisten kanssa koulussa parani pojilla 57 %:sta 60 %:iin ja tytöillä 60 %:sta 63 %:iin. Tytöt kokevat edelleen enemmän saavutettavuutta aikuisiin.

Oppimisen ja koulunkäynnin tukea vuonna 2023 sai 4 % pojista ja 5 % tytöistä. Vuonna 2025 pojilla osuus nousi 6 %:iin ja tytöillä 7 %:iin, mutta molemmilla tasot ovat edelleen matalat. Erityisen huolestuttavaa on, että pojista 69 % koki paljon vaikeuksia lukemisessa, laskemisessa ja kirjoittamisessa vuonna 2023, ja osuus nousi 71 %:iin vuonna 2025. Tytöillä vastaavat luvut olivat 73 % ja 74 %. Vaikeudet ovat siis yleisiä sekä pojilla että tytöillä, mutta pojilla ne vaikuttavat enemmän koulumotivaatioon.

Yläkoulussa (8.–9. lk) kouluinnostusta koki vuonna 2023 pojista 18 % ja tytöistä 16 %, ja vuonna 2025 pojista 20 % ja tytöistä 17 %. Vaikka pojat näyttävät innostuvan koulusta hieman enemmän, kokonaisluvut ovat huolestuttavan matalia. Kouluuupumus koki vuonna 2023 pojista 12 % ja 11 % vuonna 2025. Tytöistä kouluuupumusta kertoi vuonna 2023 kokevan 15 % ja 13 %, vuonna 2025. Kouluuupumustilanne näyttää siis tulosten perusteella hieman vähentyneen.

Yhteenvetona voidaan todeta, että vaikka tytöt kokevat enemmän kouluuupumusta, pojat jäävät jälkeen kouluinnostuksessa, tuen saamisessa ja kokevat enemmän oppimisvaikeuksia. Vuoden 2025 tulokset osoittavat lievää parannusta molemmilla sukupuolilla, mutta pojat tarvitsevat edelleen kohdennettuja tukitoimia, erityisesti oppimisen haasteisiin ja koulumotivaation vahvistamiseen. Lahden perusopetuksessa on tärkeää jatkaa myös sukupuolten välisten erojen

seurantaa ja kehittää toimenpiteitä, jotka tukevat poikien koulupolkua kokonaisvaltaisesti.

Valtuustoaloitteen tehneen ryhmän huoli ja huomio ei ole uusi. Jo vuonna 2019 OPH 2.0 -ohjelman osana pilotoitiin uutta elinikäisen oppimisen ennakointimallia Poikien oppimishaasteet ja ratkaisut -teemakokonaisuudessa. Muun muassa Kela, THL, yliopistot, puolustusvoimat, nuorisoalan toimijat ja opiskelijajärjestöt kutsuttiin mukaan selvitystyöhön. Pilotoinnissa katse suunnattiin vuoteen 2025 ja kysyttiin, mitä pitäisi tapahtua, jotta poikien oppimistulokset olisivat tähän mennessä parantuneet. Ryhmä totesi alkuun, että koska lapsen ja nuoren elämä ei rajoitu vain koulun seinien sisäpuolelle, ratkaisuja lähdettiin etsimään myös työelämän, vapaa-ajan, hyvinvoinnin ja terveyden, perhetaustan, alueellisten erojen ja sukupuoliroolien näkökulmista.

Eri teemoissa tuotetuista ratkaisuista analysoitiin yhdistävät tekijät ja näkökulmat, joista muotoutui lopulta kaksitoista oppimistuloksiin myönteisesti vaikuttavaa toimenpide-ehdotusta. Näistä toimenpide-ehdotuksista on vahvistettu ne kohdat, joihin perusopetuksessa voimme vaikuttaa:

- perheiden hyvinvointipalvelujen kehittäminen
- kansallisen vanhemmuusohjelman käynnistäminen
- tulevaisuususkon vahvistaminen**
- lukutaidon ja kielellisen osaamisen tukeminen**
- sukupuolittuneiden käytäntöjen murtaminen**
- monipuolisen harrastustoiminnan tukeminen**
- yhteistyöhön perustuvan toimintakulttuurin luominen**
- osallisuuden ja yhteisöön kuulumisen varmistaminen**
- sosiaalisten ja elämänhallinnan taitojen vahvistaminen koulussa**
- ohjauspalveluiden kehittäminen läpi elämänpolun

- hallitun digipelaamisen tukeminen
- **koulujen toimintakulttuurin kehittäminen**

Miten Lahdessa on vastattu nyky-yhteiskunnan haasteisiin ja ilmiöihin?

Keskitymme seuraavassa nimenomaan peruskoulua koskettavien toimenpiteiden kuvaamiseen Lahden perusopetuksessa (aiemmasta tekstistä vahvistetut kohdat).

### Tulevaisuususkon vahvistaminen

Tutkimustulosten ja peruskoulun tulevaisuustyö -hankkeen (Peruskoulun tulevaisuustyö -hanke 1.2.2024-31.12.2025 OKM 004:00/2024) tulosten mukaan tulevaisuususkon luominen on yksi keskeinen tekijä lapsen ja nuoren opiskelumotivaation vahvistamisessa, mutta myös merkittävä tekijä opintoihin sekä yhteiskuntaan kiinnittymisen kannalta. Epävarmasta ajasta huolimatta koulutuksen ja kasvatuksen tehtävänä on sekä tulevaisuususkon vahvistaminen että jokaisen lapsen vahvuuksien tunnistamiseen ohjaaminen. Tämä tarkoittaa Lahdessa paitsi turvallisessa ja kannustavassa oppimisilmapiirissä opiskelua, myös positiivisen pedagogiikan mukaista aikuisen ohjausta, vahvuuksien tunnistamisen opettelua sekä yhdessä toimimisen taitojen harjaannuttamista koulun arjessa. Oppilaantuntemuksen myötä opettajan tulisi huomioida eri tavoin oppivat oppilaansa käyttämällä monipuolisia ja oppilaita aktivoivia ja motivoivia opetusmenetelmiä.

### Lukutaidon ja kielellisen osaamisen tukeminen

Lahden perusopetuksen yhtenä keskeisenä pedagogisena tavoitteena on ollut sekä lukutaidon että kielitietoisuuden opetuksen kehittäminen. Lukuvuonna 2024–2025 koko lukuvuoden kestävä MOK- oppimiskokonaisuus (monialainen oppimiskokonaisuus) toteutettiin lukutaitoa ja lukuintoa koululuokkiin -teemalla. Koulut ideoivat satoja erilaisia tapoja toteuttaa lukuprojekteja, luokat täyttivät lukubingoja, johon

merkitsivät kaikki erilaiset osallistumisen tavat. Tänä lukuvuotena kouluja on kannustettu osallistumaan valtakunnallisesti toteutettavaan Lukutaito-ohjelmaan, jonka tavoitteena on kaikenikäisten lukutaidon kehittyminen (Kansallinen lukutaitostrategia 2030).

Lisäksi Lahdessa toteutetaan edellisvuosien tapaan kirjaston kanssa yhteistyönä kirjavinkkauksia eri vuosiluokille, luokissa luetaan yhdessä ja erikseen kirjoja, mutta myös käsitellään ikäkauden mukaisesti monilukutaidon sekä kriittisen lukutaidon elementtejä. Erityisesti alakoulussa kartoitetaan vuosittain oppilaiden mekaanisen ja ymmärtävän lukemisen tasoa (digilukiseula). Niille oppilaille, joiden lukutaidon kehittymisestä on huolta, järjestetään tarvittavia tukitoimia ja tehostettua lukemisen harjoittelua. Omaehtoiseen lukemiseen vapaa-ajalla kannustetaan, mutta siinä parhaana tukena toimii koti sekä malli lukevasta aikuisesta ja yhdessä lukemisesta. Opetushenkilöstön kielitietoisien opetuksen kehittämiseen ja koulutukseen panostetaan edellisten toimien lisäksi myös kuluvana lukuvuotena. Kaikkia lapsia, mutta erityisesti poikia ja nuoria miehiä tulisi innostaa lukemiseen sekä lukutaidon merkityksen ja moninaisuuden ymmärtämiseen. Lukutaito kytkeytyy olennaiseksi osaksi oppimista ja koulupolkua: lukutaidon ongelmat heijastuvat oppimiseen. Perinteisestä yksin lukemisen perinteestä tulisi edetä yhteisöllisempään lukemisen kulttuuriin, jossa lukemisesta ja kirjoista keskustellaan.

#### Monipuolisen harrastustoiminnan tukeminen

Lahdessa toteutetaan Suomen harrastamisen mallia, jonka tavoitteena on, että jokaisella oppilaalla on mahdollisuus osallistua maksuttomaan harrastustoimintaan koulussa koulupäivän jälkeen. Kaikissa yläkouluissa Lahdessa toimivat koulunuorisotyöntekijät. Kolmella koululla liikuntaan kannustavat ja henkilökohtaista ohjausta antavat hankerahan mahdollistamana koulu-PT:t. Tämän lisäksi puhelinvapaa koulupäivä on tuottanut kouluille jo paljon ohjattua välkäritoimintaa, jossa mm. pelit, liikunta- ja rentoutumisvälkät vuorottelevat.

Koulupäivän liikunnallistamistyötä kouluissa jatketaan ja kehitetään edelleen. Tavoitteena on saada entistä useampi lapsi ja nuori tulemaan harrastustoimintaan mukaan. Nämä toimenpiteet tukevat osaltaan koulussa viihtymistä, osallisuutta ja hyvinvointia.

### Sukupuolittuneiden käytäntöjen murtaminen

Työryhmän selvitystyön loppupäätelmänä oli, että sukupuoli on vain yksi erilaisia oppijoita erotteleva muuttuja. Oppimishaasteita koskevissa jatkotutkimuksissa tulee sen sijaan tehdä vertailevaa analyysia eri muuttujien vaikutuksista oppimiseen, jotta toimenpiteiden suuntaaminen ei perustuisi liiaksi ainoastaan poikia ja tyttöjä koskeviin stereotypioihin. Lahtelaisissa peruskouluissa on kartoitettu keväällä 2025 oppilaiden kokemuksia koulujen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta. Näiden tulosten perusteella koulut ovat kirjanneet 1- 5 keskeisintä tavoitetta ja toimenpidettä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

### Tasa- arvoisen ja yhdenvertaisuuskokemukseen liittyy vahvasti myös ryhmään kuulumisen tunne, sekä arvostavan vuorovaikutuksen kokemus.

Näitä asioita harjoitellaan Lahdessa systemaattisesti jokaisella luokka-asteella. Opettajia on koulutettu tunne- ja vuorovaikutustaitojen ohjaamiseen. Koulutukset jatkuvat edelleen tulevien vuosien ajan, kunnes kaikki opettajat ovat koulutuskokonaisuuksiin päässeet osallistumaan. Valtuustoaloitteessa kannustetaan tuottamaan kouluihin enemmän roolimalleja, joiden avulla voitaisiin kannustaa poikia opinnoissaan. Rekrytointeissa huomioimme aina hakijat, joilla katsomme olevan paras koulun tarvitsema osaaminen ja edellytykset tehtävän menestykselliseen hoitamiseen. Valitettavasti myös hakijoissa miehet ovat tällä hetkellä vähemmistössä.

Kaikkien lasten ja nuorten oppimista vahvistaa se, että oppilas tuntee kuuluvansa johonkin ryhmään tai yhteisöön ja yhteiskuntaan. Lahden perusopetuksessa 7.

luokalla oman luokanvalvojan opettama Arjen taidot -oppimiskokonaisuus vahvistaa osaltaan ryhmään kuulumisen tunnetta, yhdessä toimimisen ja arvostavan kohtaamisen taitoja, mutta antaa myös oppilaalle tarpeellisia tietoja oppijan oikeuksista ja velvollisuuksista sekä yhteiskunnassa toimimisesta.

Demokratiakasvatusta toteutetaan kouluissa toimivien oppilaskuntien ja luokkakokousten avulla. Tukioppilastoiminta tuottaa vertaistukea koulun arjessa.

Yhteistyöhön perustuvan toimintakulttuurin luominen, osallisuuden ja yhteisöön kuulumisen varmistaminen, sosiaalisten ja elämänhallinnan taitojen vahvistaminen koulussa sekä monipuolisen harrastustoiminnan tukeminen ovat koulumenestyksen edellytyksiin kirjattuja osa-alueita, jotka Lahden perusopetuksessa on vahvasti huomioitu ja tavoitteisiin kirjattu. Valtuustosopimuksen mukaisesti perusopetuksessa kehitetään koulujen toimintaa ja toimintakulttuuria systemaattisesti, jotta lahtelaiset koulut ovat turvallisia ja yhdenvertaisia kouluja kaikille. Kaupunkistrategian kärkihjelman kehittämistyössä panostetaan vahvasti lasten ja nuorten hyvinvointia edistäviin toimenpiteisiin.

Erilaisten näkökulmien hahmottamista voidaan tukea esimerkiksi vahvistamalla lasten ja nuorten medialukutaitoa sekä mahdollisuuksia osallistua aktiivisesti yhteisöjen toimintaan. On tärkeää, että lapset ja nuoret voivat kokea tulleeensa kuulluksi heitä koskeissa ratkaisuisissa. Perusopetuksessa osallisuuskasvatusta toteutetaan ja kehitetään johdonmukaisesti (oppilaskunnat, demokratiakasvatus, äänestys). Yksi merkittävä perusopetuksessa käytössä oleva toimintamalli on skidialogi, joka on kehitetty Lahdessa. Lisäksi on järjestetty valtuustoaloitedialogeja; esimerkiksi marraskuun alussa toteutettiin valtuustoaloitedialogeja, joissa jokaisesta koulusta kaksi oppilasta osallistui poliitikkojen kanssa käytyihin dialogikeskusteluihin.

Motivaatitekijöiden huomioiminen ja opetuksen yksilöllistäminen

Oppimisen tuen uudistuksen lähtökohtana on käyttää koulussa monipuolisia oppimismenetelmiä, joilla kaikkien oppilaiden oppiminen turvataan. Tässä yhteydessä se tarkoittaa, että opettaja huomioi opetuksessaan myös muita vaihtoehtoisia opetusmenetelmiä, jotka tukisivat erityisesti poikien oppimista ja koulussa viihtymistä. Kilpailullisuus motivoi osaa lapsista. Kilpailullisuutta ja pelillisyyttä oppimisen menetelmänä voidaan lisätä koulupäiviin. Valtakunnallinen opetussuunnitelman perustemääräys koulupäivien liikunnallistamisesta tulee luontaisesti ohjaamaan entistä toiminnallisempien ja liikunnallisempien oppimismenetelmien käyttöön luokissa. Vaikuttava Move! -hanke ja siihen kouluista nimetyt liikuntakasvatusopettajat uudistavat yhdessä lahtelaista liikuntakasvatusohjelmaa ja tapoja toiminnallisuuden lisäämiseksi koulupäivän aikana.

Oppilaita motivoivien ja aktivoivien oppimismenetelmien lisäksi kouluissa on tarve aiempaa enemmän huolehtia siitä, että oppilailta vaaditaan tehtävien ja asioiden hoitamista loppuun saakka. Tästä asiasta kiinni pitäminen hyödyttäisi tutkimuksen mukaan erityisesti poikia.

Koulutuksen arvon palauttamisen lisäksi yhteiskunnassa tarvitaan koulutuksen ja oppimisen merkityksellisuuden esille tuomista. Suomessa kaikki saavuttava varhaiskasvatus ja maksuton perusopetus ruoka- ja opiskeluhuollon palveluineen tulisi nostaa myönteiseen keskusteluun jatkuvan arvostelun sijaan. Oppilaalta vaadittavien taitojen ja tietojen arviointia on jo selkeytetty Lahden opetussuunnitelmassa sekä arvioinnin käytänteissä. Yhä systemaattisemmin tulee oppilaille kertoa, mitä heiltä odotetaan, miten oppimisen taitoja opitaan ja miten hyvää oppimisen virettä ylläpidetään unen, liikunnan ja levon tasapainon avulla. On huolehdittava siitä, että ymmärrystä koulutuksen merkityksestä ja opintojen sisällöistä vahvistetaan rakentamalla yhteyksiä tiedonalojen välille.

Perusopetuksen oppilas kasvaa nyky-yhteiskunnassa, hänellä on perhe, ystävät ja harrastukset. Koululla on suuri merkitys oppimisessa, mutta niin on myös muilla edellä mainituilla tekijöillä. Kun pohditaan hyvinvointia, terveyttä tai sukupuolirooleja, koskettavat niihin liittyvät kysymykset niin koulumaailmaa kuin työelämää, vapaa-aikaa ja perhetaustaa. Poikien oppimishaasteisiin liittyvässä hankkeessa katsottiinkin alusta alkaen tarpeelliseksi kartoittaa poikien oppimishaasteita ja ratkaisuja myös muista kuin koulumaailman näkökulmasta. Sekä koulun että muista näkökulmista katsottuja yhteisiä ratkaisuehdotuksia olivat myönteiset esikuvat, oppimisen merkityksellisyys ja muut motivaatioon liittyvät tekijät, yhteisöllinen ja osallistava toimintakulttuuri sekä sukupuoleen liittyvien stereotyyppien purkaminen ja sukupuolen moninaisuuden tunnistaminen. Eräänä tarkastelukohteena oli myös osallistamisen vahvistaminen; yksinäisyyden vähentäminen ja poikien yksinäisyyden ominaispiirteiden tunnistaminen. Panostaminen varhaislapsuuden tukeen ja erityisesti varhaiskasvatukseen on yksi merkittävimmistä keinoista poikien oppimishaasteiden selättämiseksi.

Oppimismotivaation syntyminen, merkityksellisyyden kokemus ja valmius ponnistella toivotun tulevaisuuden eteen edellyttää vankkaa ohjausta ja tukea aikuisilta, mutta myös selkeän tavoitteen asettamista ja työtä sen eteen.

## Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

## Toimenpiteet

Lautakunta: kh

Kh: kv

Kv: ote perusopetuspalvelut